

تحولات خاورمیانه و تاثیر آن بر افغانستان

علی قادری

هشدارهای اقتصادی جدی تر می شوند

محمد رضا هویدا

خروج هند از سرمایه گذاری در معدن حاجیگگ بامیان برای اقتصاد افغانستان تأثیرات منفی زیادی را در پی دارد. رسانه‌های کشور هند گفته اند که کنسرسیوم هندی که قصد سرمایه گذاری نزدیک به یازده میلیارد دالر معدن حاجیگگ را داشتند، از تصمیم شان منصرف شده اند.

آنچه باعث تصمیم شرکت هندی شده، ناامنی، تأخیر در کارهای فنی پیمان معدن آهن و نارسایی های حکومتی عنوان شده است. کنسرسیوم شرکت های هندی، در سال ۱۳۹۰ برنده سه بلاک از معدن حاجیگگ و یک کمپنی از کشور کانادا نیز برنده یک بلاک دیگر معدن شده بود.

بر اساس تحقیقاتیکه در سال های ۱۹۶۰ انجام شده، این معدن، بطور تخمینی دارای ۱،۸ میلیارد تن آهن است. میزان آهن در سنگهای این معدن ۶۴ درصد اعلام شده است.

افغانستان در موقعیت حساسی قرار گرفته است. اقتصاد متکی به کمک های خارجی افغانستان برای ادامه حیات خود به منابعی از درون کشور نیاز دارند. این منابع در کشوری که تجربه چندین دهه جنگ را در خود دارد، به سختی پیدا می شود. از برنامه ریزیهای اقتصادی گرفته تا اعمال پروژه های بازسازی در فساد غرق شده اند و کمتر بازدهی لازم را برای افغانستان دارند. در چنین حالتی، امید افغانستان به منابعی در درون کشور قرار دارد که در صورت استفاده درست می تواند افغانستان را برای پیشرفت اقتصادی خود کمک کند. منابع معدنی در افغانستان به عنوان یکی از امیدهای افغانستان برای آینده شناخته می شود. دولت افغانستان به میلیاردها دالر پولی که از بابت معادن به دست می آید، چشم دوخته است.

لکنه اولی که باید در نظر داشت این است که، داشتن منابع طبیعی در افغانستان به تنهایی گروهی از مشکلات افغانستان را گشوده نمی تواند، همان گونه که منابع آبی کشور نتوانسته برای افغانستان تسهیلات و امکانات لازم را به وجود بیاورد. سالانه حجم عظیمی از منابع آبی کشور به کشورهای همسایه سرازیر می شود و زمین های بایر آنها را سر سبز می کند، اما برای افغانستان حاصلی در پی ندارد و دولت افغانستان توانایی مدیریت منابع آبی کشور را ندارد. بنابراین، همان گونه که منابع طبیعی در کشور مهم است، مدیریت منابع طبیعی نیز از اهمیت اساسی برخوردار است. در نبود مدیریت سالم و درست، امکان بهره برداری از منابع طبیعی برای رشد و توسعه کشور وجود ندارد.

مسئله دیگری که قابل توجه است، ارتباط محکم بهره برداری از منابع طبیعی با شرایط سیاسی و اقتصادی و امنیتی در کشور است. شرایط سیاسی حاکم بر افغانستان مطمینا در نحوه برخورد شرکت ها و همین گونه کشورهایی که می خواهند در افغانستان سرمایه گذاری کنند، تأثیر گذار است. از پروژه های بزرگی مانند «تاپی» گرفته تا پروژه های خرد و متوسط دیگر در افغانستان به دلیل مشکلات امنیتی پیشرفت چندانی نداشته اند. در عین حال پروژههایی دیگری نیز هستند که گفته می شود به دلایل رقابت های منطقه ای از پیشرفت باقی مانده اند. به عنوان نمونه می توان به پروژه بند سلما اشاره کرد.

ارتباط مسایل سیاسی در افغانستان با مسایل اقتصادی کشور، بسیار مستحکم است.

دولت افغانستان به خاطر حفظ توان سیاسی و اقتصادی خود می باید در موضع گیری های خود دقیق و سنجیده عمل کند. هر گونه عملی که افغانستان را وارد بازی های سیاسی منطقه ای خصوصا میان دو کشور قدرتمند در منطقه بکند، برای افغانستان سخت و سنگین است.

در چنین حالتی افغانستان بیشتر ضرر می کند تا بتواند فایده کند. افغانستان تجربه درازی در این امر دارد و دولتمردان کشور می بایست به این امر آگاهی کامل دارند که هر گونه داخل ساختن افغانستان در این مسئله برای افغانستان سخت و دشوار است. به هر صورت خروج هند از سرمایه گذاری در معدن حاجیگگ یکی از زنگ های خطری است که باید افغانستان و دولتمردان و پلان گذاران کشور باید برای آن دلیل و توجیه لازم را داشته باشند. افغانستان باید در مورد این موضوع به صورت جدی توجه داشته باشد.

گروه داعش در عراق و سوریه در حال پیش روی است. دو روز پیش، این گروه شهر رمادی در عراق را متصرف شد و آخرین پاسگاه مرزی میان عراق و سوریه نیز به دست این گروه افتاد. قبل از آن شهر پالمیرای سوریه را نیز به دست گرفته بود. اکنون گروه داعش در صدد سازماندهی عملیات بصر شهر حلبیه است. قدرتمند شدن گروه داعش در خاورمیانه و به دست گرفتن شهر های عراق و سوریه زنگ خطر برای تمام کشورهای عربی و کشورهای خاورمیانه است. اما این خطر تنها محدود به کشورهای خاورمیانه نمی شود بلکه دامن همه کشورهای اسلامی از جمله افغانستان را نیز می گیرد. این تحولات چه تاثیری بر اوضاع و احوال افغانستان دارد. اهمیت افغانستان برای گروه های تندرو چیست؟ نوشتار کنونی با نگاه کلان به روابط و رویداد های منطقه ای در صدد توضیح این متغییر است که ناامنی ها در خاورمیانه تاثیری بر وضعیت امنیتی، اقتصادی و سیاسی افغانستان می گذارد یا اینکه افغانستان می تواند از این تحولات دور ماند و به حیات سیاسی و اقتصادی خود به شکل کنونی یا بهتر از آن ادامه دهد.

خیزش و قدرتمند شدن گروه های تندرو و بنیادگرا در دراز مدت به نفع هیچ کشوری نیست. قدرتمند شدن این گروه ها در نهایت منجر به گرفتن دامن همه کشورهای می شود. در گروه های ایدئولوژیک جهت گیری ها قابل پیش بینی نیست. هیچ تضمین وجود ندارد که گروه های بنیادگرا در برابر حامیان کنونی خود بایستند. اکنون، ممکن برخی کشورهای خاورمیانه به صورت پنهان با گروه های تندرو رابطه داشته باشد و آن ها را تمويل نماید اما تضمین وجود ندارد که این گروه در آینده نیز این روابط را حفظ کند و در برابر کشور حامی خود ایستاد نشود. از این جهت، می توان گفت که گروه های ایدئولوژیک و بنیادگرا در دراز مدت دشمن همه کشورهای اسلامی است.

این مسئله افغانستان برای گروه داعش ظرفیت های بسی شماری دارد. مهمترین مسئله این است که در افغانستان حکومت مرکزی ضعیف است و این ضعف حکومت فرصت فعالیت نسبتا آزادانه را برای گروه داعش فراهم می کند. گروه های تندرو در کشور های می تواند آغاز به فعالیت کند که کنترل و سلطه حکومت بر مردم و قلمرو حاکمیت اش نسبتا ضعیف باشد. از این جهت، افغانستان جای مناسب رشد گروه داعش و نیرو گیری محسوب می شود. مسئله دیگر این است که افغانستان قبلا بستر گروه های تندرو همانند طالبان، حزب اسلامی حکمتیار و القاعده بوده است. این مسئله می رساند که هر مردم افغانستان ظرفیت پذیرش و استقبال از گروه های تندرو دیگر را نیز دارد. در کشوری که مردم با گروه های تندرو همکاری و همراهی نکنند امکان فعالیت و گسترش آن گروه سخت و دشوار است. اما اهمیت افغانستان برای داعش از جنبه اقتصادی مطرح است. افغانستان جز کشورهای است که اقتصاد جنگی حاکم است. کشت و قاجاق مواد مخدر هم

محصول اقتصاد جنگی است و هم کمک زیاد به تصدوم جنگ می کند. اگر دست یابی به چاه های نفت در عراق و سوریه برای گروه داعش اهمیت دارد، کنترل و سلطه بر کشت و قاجاق مواد مخدر نیز دارای اهمیت اساسی برای این گروه می باشد. این گروه با در دست گرفتن برخی ولسوالی می تواند به صورت تمام عیار کشت و قاجاق مواد مخدر را زیر کنترل بگیرد و بخش از نیازمندی های جنگی و اقتصادی خود را تأمین نماید. با این حال، این درک و فهم در میان نخبگان و سران حکومت شکل گرفته است. بدین معنی که سران حکومت تأثیر پذیری افغانستان از تحولات خاورمیانه را راستا انجام داده است. برگزاری اجلاس گروه بین المللی تماس در ارگ ریاست جمهوری یکی از موارد است. سران حکومت با این اجلاس در حقیقت هم مبارزه با تروریسم و هشت افکنی بود هم برای تشویق آن ها برای سرمایه گذاری در افغانستان. با این حال، برخی اقدامات

پرداخت الکترونیک؛ گام به سمت کاهش فساد

عبدالرحمن فهیمی

نماز نمی خوانند، روزه نمی گیرند و برخی از وجوهات شرعی مانند خمس و زکات را پرداخت نمی کنند، احساس گناه کرده و روح و روان مضطرب و افسرده اش او را مجبور می کند که انجام اش دهد.

به رو است. فروشنده مواد خوراکی، لباس و انواع کالاهای اقتصادی، تمایل به پرداخت مالیات ندارد. هیچ کسبه کار و تاجر، به اراده خود مالیات پرداخت نمی کنند.

های عدلی - قضایی و وزارت مالیه به ویژه گمرک های این وزارت در اذهان متبادی می شد. شایعات نقل شده و در سطوح مختلف جامعه دست به دست می شد که گمرک

بر اساس گزارش های مطرح شده، وزارت مالیه کشور، پرداخت عواید گمرکی را الکترونیک/ برقی کرده است. گرچه این سیستم هنوز مورد آزمایش قرار داشته و جهت آزمون در گمرک کابل و میدان هوایی بین المللی کابل نصب شده است، اما امیدواری وجود دارد که بتواند پاسخ مثبت دهد و در صورت موجودیت برخی چالش های فنی، کارشناسان امر، قادر به رفع آن چالش ها گردند.

قبل از این، یا تاهنوز، عواید گمرکی به صورت فیزیکی پرداخت می گردید. این امر، بیش از حد تراکم را به وجود آورده بود. مردم به خاطر وسعت کار، ناگزیر به «کمپشن» کاران / واسطه ها روی می آوردند. زمینه ها و بسترهای فساد مالی نیز به صورت جدی فراهم بود. زمان که از فساد سخن زده می شود، علی رغم این که در همه ادارات دولتی به گونه فساد وجود دارد، وزارت های دفاع ملی، امور داخله، سازمان ها و ارگان

پس باید طوری فرهنگ سازی شود که شهروندان نسبت به جامعه و زندگی اجتماعی احساس مسوولیت کرده و از نپرداختن مالیات احساس گناه کنند. تا هنوز متأسفانه چنین احساس و درک وجود ندارد و همه به نوع از مالیات فرار می کنند.

۲- فساد کارمندان مربوطه، تلاش می کنند خود، مالیات را جمع آوری کنند. جالب این جااست که همه مردم می کوشند از پرداخت مالیات فرار کنند. کارمندان مربوطه را فریب دهند یا در هنگامه های که می داند آن ها از راه می رسند، دکان های شان را مسدود می کنند. به نظر می رسد که فرار مردم از پرداخت مالیات، دو علت بنیادین دارد: ۱- احساس مسوولیت اجتماعی با تأسف که این احساس در میان اقشار مختلف مردم وجود ندارد تا در برابر دولت احساس مسوولیت شود. این درک اصلا وجود ندارد که دولت از پرداخت مالیات های ما سر پا ایستاد می شود و خدمات اجتماعی ارائه می کند. پرداخت هزینه های آموزش فرزندان، ساخت سربک ها و زیربناها، ساخت مراکز و ارائه خدمات صحتی و تأمین امنیت، از رهگذر پرداخت مالیات صورت گرفته و باید این درک پدید آید. بنابراین، ضرورت فرهنگ سازی به صورت جدی دیده می شود. باید جامعه از نپرداختن مالیات احساس گناه و معصیت کنند. آن گونه که از اجرا نکردن و بجا نیآوردن برخی از تکالیف دینی احساس گناه می کنند. وقت یک انسان مسلمان به نتایج ملموس و بهتر دست یابند.

سال تا تأمین تمامی بودجه فاصله دارد، اما باید از همین جا شروع کرد. عواید دولت از رهگذرهای که باید در آمد کسب کند، افزایش یابد تا از این طریق بتواند همه مصارف را تأمین کرد. در این صورت وابستگی مالی به کشورهای خارجی پایان می یابد و در کنار وابستگی مالی وابستگی سیاسی نیز پایان خواهد یافت. زیرا وابستگی مالی طبعاً وابستگی سیاسی را بدنبال دارد. کشورهای که کمک های مالی به از تش ملی و بودجه های توسعه ای می کنند، به هر پیمانه که باید انسان دوستی و با از دید دفع تهدید در برابر خود بنگرند، بازم یک سری توقعات سیاسی را از دولت کابل دارند که باید مطمح نظر قرار دهد. ضرورت ترویج فرهنگ پرداخت مالیات با استفاده از فرصت پیش آمده خواستیم بحث را مطرح کنیم که در جای خود بسی ارزشمند خواهد بود. متأسفانه هنوز در کشور، فرهنگ پرداخت مالیات در لایه ها و سطوح مختلف جامعه وجود ندارد. دولت از در آمدهای کارمندان دولتی که در آمد چندادم هم ندارند، چون در دسترس قرار دارد، مالیات را اخذ می نماید، اما با کسبه کاران و اقشار مختلف جامعه با چالش های جدی رو

های کشور خرید و فروش می شود. افراد که نامزد کرسی وزارت مالیه هستند، باید به نمایندگان مجلس و دیگر اشخاص صاحب نقش، در گمرک ها باج دهند و گرنه نمی توانند رای لازم را جهت وزیر شدن کسب کنند. این بحث در هنگامه معرفی کابینه حکومت وحدت ملی در فاز نخست به شدت مطرح شد و حتی این گونه وانمود گردید که دلیل کنار رفتن نامزد وزارت مالیه قبل از فرایند سیستمی رای اعتماد پارلمان، خواهش های فرزاننده نمایندگان مجلس جهت گزینش دوستان و بستگان شان در گمرک های کشور بوده است. بنابراین، پایان پرداخت فیزیکی و دست به دست عواید گمرکی و آغاز پرداخت الکترونیک آن، بدون تردید که گام جدید، مهم و مؤثر در مبارزه با فساد و تأمین شفافیت خواهد بود. در آمد کشور از طریق گمرک ها امسال بالغ بر ۴۸ میلیارد افغانی معادل ۸۰۰ میلیون دالر رسیده است. به نظر می رسد که این مبلغ برای افغانستان جنگ زده و در حال جنگ، دارای زیربناهای اقتصادی تخریب شده، ناتوان در پرداخت مصارف و هزینه های نیروهای مسلح، ناتوان در تأمین هزینه پروژه های توسعه ای و... پول هنگفت و کلان خواهد بود.

روزنامه افغانان از همه دانشمندان و نویسندگان دعوت به همکاری می نماید. هیئت تحریر در ویرایش مطالب دست باز دارد. مقالات وارده بازگردانده نمی شود. مسوولیت مقالات به عهده نویسندگان آنها است و تنها سرمقاله بیاتگر دیدگاه روزنامه افغانان میباشد.

روزنامه افغانستان بخش دری و پشتوی روزنامه اوت لوک افغانستان است. www.dailyafghanistan.com Email: thedailyafghanistan@yahoo.com

صاحب امتیاز: دکتر حسین یاسا
مدیر مسوول: محمد رضا هویدا
سردبیر: حفیظ الله زکی
کارکاتوریست: خالق علی زاده
دبیران: محمد صالحی، علی اصغر زاهدی
مسئول وب سایت: محمد علی بهرامی
آدرس: کابل، شهرک امید سبز، فاز چهار، کوچه ششم، خانه نمبر ۷-۱۳۷

افغانستان The Daily Afghanistan
Outlook AFGHANISTAN
The Leading Independent Source